Ak?lc? ?laç Kullan?m? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ak?lc? ?laç Kullan?m? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16618

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Ak?lc? ?laç Kullan?m? Ölçe?i (A?KÖ), bireylerin **ak?lc? ilaç kullan?m?** (A?K) konusundaki bilgi düzeylerini, tutumlar?n? ve davran?? e?ilimlerini ölçmek amac?yla Türkçeye uyarlanm?? 21 maddelik bir ölçektir. Ölçek, özellikle ilaçlar?n do?ru reçete edilmesi, uygun dozda ve sürede kullan?lmas?, saklanmas? ve genel ilaç bilgisi gibi kritik alanlardaki yanl?? inan??lar? ve do?ru uygulamalar? de?erlendirmek üzere tasarlanm??t?r. Bu ölçek, halk sa?l??? çal??malar?nda ve e?itim programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmede önemli bir **psikometrik** araç olarak kullan?lmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Ak?lc? ?laç Kullan?m?, ?laç E?itimi, Sa?l?k Davran???, Halk Sa?l???, Uyarlama, **Geçerlilik**, Güvenilirlik.

Yazarlar

Zeynep Demirta?, G. Da?tekin, R. Sa?lan, M. Alaiye, M. F. Önsüz, B. I??kl?, F. S. K?l?ç, S. Metinta?.

Amaç

Ak?lc? ?laç Kullan?m? Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin ilaç kullan?m al??kanl?klar?n?n Dünya Sa?l?k Örgütü (DSÖ) taraf?ndan belirlenen rasyonel standartlara ne kadar uygun oldu?unu belirlemektir. Ölçek, özellikle ilaçlar?n gereksiz kullan?m?, yanl?? dozaj veya sürede b?rak?lmas? gibi ak?lc? olmayan davran??lar? tespit etmeye odaklanarak, halk sa?l??? alan?ndaki müdahale programlar?na veri sa?lamay? hedefler.

Bu uyarlama çal??mas?, orijinal ölçe?in Türk kültürüne ve sa?l?k sistemine uygunlu?unu test ederek, Türkiye'deki popülasyonlarda güvenilir ve geçerli ölçümler yap?labilmesine olanak tan?m??t?r.

Yap?

Ölçek, kat?l?mc?lar?n ilaç kullan?m?na dair bilgi ve davran??lar?n? ölçen tek boyutlu bir yap?ya sahiptir. Ölçülen bu yap?, bireyin ilaç kullan?m?yla ilgili bilgiyi do?ru ?ekilde alg?lama, hekim tavsiyelerine uyma ve ilaçlar? güvenli bir ?ekilde yönetme becerilerini kapsar. Maddeler, reçete yetkisi, tedavi süresi, ilaçlar?n maliyeti ve saklama ko?ullar? gibi Ak?lc? ?laç Kullan?m?n?n farkl? yönlerini sorgulamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Geçerlik

Ölçe?in geçerlili?i, kriter geçerlili?i yakla??m?yla test edilmi?tir. Çal??mada, kat?l?mc?lar?n ilac? hekimin önerdi?i ?ekil, miktar ve sürede kullan?p kullanmad???na dair davran??sal bir ölçüt kullan?lm??t?r.

Bu davran??sal ölçüte do?ru cevap veren bireyler "ak?lc? ilaç kullananlar" olarak tan?mlanm??t?r. Ölçe?in geçerlili?inin belirlenmesinde, uygun ak?lc? ilaç kullan?m? davran??? gösteren ki?ilerin ölçekten daha yüksek puan alaca?? öngörüsü temel al?nm??t?r. Bu yöntem, ölçe?in teorik olarak ölçmeyi amaçlad??? yap?y?, somut ve gözlemlenebilir davran??larla ne kadar tutarl? ölçtü?ünü göstermi?tir.

Güvenirlik

Ak?lc? ?laç Kullan?m? Ölçe?i'nin iç tutarl?l???, **Cronbach's alpha** katsay?s? ile de?erlendirilmi?tir. Yap?lan analiz sonucunda ölçe?in Cronbach's alpha de?eri 0.79 olarak bulunmu?tur.

Bu de?er, psikometrik standartlara göre kabul edilebilir düzeyde iyi bir iç tutarl?l??a i?aret etmektedir. 0.70 üzerindeki alpha de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü ve dolay?s?yla elde edilen sonuçlar?n **güvenilir** oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Kaynak içerikte ölçe?in faktör yap?s?na (aç?mlay?c? veya do?rulay?c? faktör analizi) dair detayl? bilgi sunulmam??t?r. Ancak, 21 maddelik yap?n?n tek boyutlu bir bilgi ve tutum ölçe?i olarak i?lev gördü?ü varsay?lmaktad?r. Uyarlama çal??mas?n?n tam metninin incelenmesi, ölçe?in alt boyutlar? veya faktör yükleri hakk?nda kesin bilgi sa?layacakt?r.

Enstrüman Bilgileri

Test Türü: Uyarlama

Format: Bili?sel bilgi ve tutumlar? ölçen 21 maddelik öz bildirim ölçe?i.

Derecelendirme: Üçlü Likert tipi derecelendirme sistemi kullan?lm??t?r: **Do?ru**, **Yanl??** ve **Bilmiyorum**.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon (?laç kullanan bireyler).

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ya? Grubu: Belirtilmemi?tir (Yeti?kin veya genç yeti?kin popülasyonlar için uygundur).

Popülasyon Detaylar?: Uyarlama çal??mas?, Eski?ehir Türk Dünyas? Uygulama ve Ara?t?rma Merkezi Halk Sa?l??? Dergisi'nde yay?nlanm??t?r; bu da örneklemin büyük ihtimalle Türkiye'deki bir bölgesel veya ö?renci popülasyonundan al?nd???n? dü?ündürmektedir.

Test Metodolojisi: Ka??t veya dijital ortamda uygulanan, kat?l?mc?n?n kendi beyan?na dayal? anket metodolojisi.

Anahtar Kelimeler

Ak?lc? ?laç Kullan?m?, ?laç Yönetimi, Ölçek Uyarlamas?, Halk Sa?l???, Psikometri, Cronbach Alpha, Sa?l?k Okuryazarl???.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Zeynep Demirta?

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

?leti?im E-posta Adresi: zeynpdemirtas@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2018 (Uyarlama çal??mas?n?n yay?n y?l?).

?zinler ve Ücret: Ölçek, akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlar için genellikle yazar?n izniyle ücretsiz olarak eri?ilebilir. Ticari kullan?m için yazarla ileti?ime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Demirta?, Z., Da?tekin, G., Sa?lan, R., Alaiye, M., Önsüz, M. F., I??kl?, B., K?l?ç, F. S. ve Metinta?, S. (2018). Ak?lc? ?laç Kullan?m? Ölçe?i geçerlilik ve güvenilirli?i. *Eski?ehir Türk Dünyas? Uygulama ve Ara?t?rma Merkezi Halk Sa?l??? Dergisi.* 3(3):37-46.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: akilci-ilac-kullanimi-olcegi-toad.pdf

Ak?lc? ?laç Kullan?m? Ölçe?i Maddeleri

Ölçe?in toplam madde say?s? 21'dir. A?a??da örnek maddeler listelenmi?tir:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Sadece hekimler ilaç önerisinde bulunabilir.
Her ilac?n tedavi süresi birbirine e?ittir.
Daha pahal? olan ilaçlar daha etkilidir.
?laçlar?m?z? evde nerde saklamam?z gerekti?ini eczac?m?za sorabiliriz.

ARABPSYCHOLOGY.COM